

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania P. M. i J. B. - współników spółki cywilnej M. s.c. w K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie

z udziałem zainteresowanych: L. G. i M. R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym i podstawę wymiaru składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 19 marca 2024 r.,

skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 16 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 1183/18,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza solidarnie od P. M. i J. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ kpc.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił decyzję z dnia 11 września 2017 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie i stwierdził, że: - L. G. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 4 lutego 2013 r. do 30

czerwca 2013 r. i od 8 lipca 2013 r. do 23 grudnia 2013 r. z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej u płatnika składek M. s.c. P. M., J. B. (pkt I); - M. R. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od 18 listopada 2013 r. do 20 grudnia 2013 r. z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej u płatnika składek M. s.c. P. M., J. B. (pkt II) - zasądził od organu rentowego na rzecz M. s.c. P. M., J. B. kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie po rozpoznaniu apelacji organu rentowego sprostował niedokładność w oznaczeniu odwołujących się w komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zamiast słów: „M. s.c. P. M. J. B.” wpisał: „P. M. i J. B. prowadzących działalność gospodarczą jako wspólnicy spółki cywilnej M. s.c. P. M. J. B. w K.” (pkt I.); zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie oraz zasądził solidarnie od P. M. i J. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II.) oraz zasądził solidarnie od P. M. i J. B. na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

W skardze wywiedzionej od powyższego wyroku płatnik składek zarzucił naruszenie: art. 627 k.c. oraz art. 734 k.c. w zw. z art. 750 k.c.; 2. art. 353¹ k.c.; 3. art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych; 3. art. 381 k.p.c.

W oparciu o wyżej wymienione zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zakresie punktu 2 i 3 oraz orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie apelacji ZUS i orzeczenie o kosztach postępowania, a w razie uznania, że nie zachodzą przesłanki określone w art. 398¹⁶ k.p.c. i nieuwzględnienia wniosku zawartego w pkt 1, wniósł o uchylenie pkt 2 i pkt 3 zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie oraz o zasądzenie od organu rentowego na rzecz płatnika zwrotu kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

W ocenie płatnika składek Sąd Apelacyjny nieprawidłowo zastosował art. 750 k.c. i 627 k.c. kwalifikując umowy zawarte między płatnikiem i wykonawcą dzieł (zainteresowaną) jako umowy o świadczenie usług, podczas gdy umowy te stanowiły umowy o dzieło.

W ocenie skarżącego umowa, której przedmiotem jest namalowanie ręcznie (pędzlami) na szklanych bryłach pejzaży, postaci, zabytków według projektu czy wzoru stanowi umowę o dzieło. Osiągany rezultat każdorazowo jest indywidualny. Nawet jeśli wykonawstwo polega na namalowaniu kilku dzieł według tego samego projektu, każdy z nich ze względu na absolutnie ręczne wykonanie, jedynie przy użyciu pędzli różni się od innych wykonanych według tego samego projektu. Cykliczność wykonania dzieła, nie wyklucza, że każde malowidło ręczne jest dziełem. Podobnie jest chodzi o wykonanie ozdób choinkowych etapami w ten sposób, że inny wykonawca dmucha w szkło, inny maluje - nie wyklucza to powstania dzieł, na poszczególnych etapach.

Ponadto, zdaniem skarżącego, w sprawie istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne i wywołujących rozbieżności w praktyce orzeczniczej nie tylko sądów powszechnych, ale i organów administracji publicznej. Zdaniem płatnika Sąd Apelacyjny kwalifikując sporne umowy jako umowy o świadczenie usług nieprawidłowo zastosował art. 734 k.c. w zw. z art. 750 k.c. oraz art. 627 k.c., ponieważ umowy te stanowiły umowy o dzieło, co do czego nie miał żadnych wątpliwości Sąd Okręgowy w Krakowie, nie tylko w niniejszej sprawie, ale również w wielu innych, dotyczących tożsamyh stanów faktycznych i tego samego płatnika składek. W obiegu prawnym znajdują się także ostateczne, prawomocne decyzje Dyrektora [...] Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, który wydał decyzje o braku podstaw do objęcia ubezpieczeniom zdrowotnym uznając, że są to umowy o dzieło.

Orzeczenia Sądu Okręgowego w Krakowie oraz decyzje Dyrektora [...] Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, zgodne ze stanowiskiem płatnika składek oraz całkowicie im przeciwstawne orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Krakowie oraz decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie, wydane w niemal identycznych stanach faktycznych w

odniesieniu do tego samego płatnika składek, świadczą niewątpliwie o istnieniu istotnych rozbieżności orzeczniczych skutkujących koniecznością ich rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz w każdym przypadku zasądzenie od skarżących na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiotowa skarga kasacyjna nie spełnia wymogów uzasadniających jej przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów zachodzi wtedy, gdy niejednolita wykładnia wskazanego przez skarżącego przepisu wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie bądź kiedy przepis ten nie doczekał się wykładni w kierunku wskazywanym przez skarżącego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 42436; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Nie można uznać, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Natomiast, jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje także na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437).

Skarga kasacyjna nie spełnia powołanych wyżej kryteriów przyjęcia jej do rozpoznania.

W pierwszej kolejności konieczne jest podkreślenie, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Strona skarżąca w uzasadnieniu przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała jednocześnie na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz na oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Łączenie tych dwóch przesłanek budzi poważne zastrzeżenia w orzecznictwie. Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 i 2 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie

występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990). Co jest sporne, nie może być oczywiste (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 177172412; 12 września 2023 r., I CSK 4121/22, LEX nr 3608698).

Po drugie wskazując na istnienie powołanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący zmierza w istocie do przyjęcia odmiennej niż dokonana przez Sąd drugiej instancji oceny stanu faktycznego, który zakwestionował fakt zawarcia z zainteresowanymi umów o dzieło, co nie może odnieść skutku w postępowaniu kasacyjnym ze względu na treść art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Po trzecie należy wskazać, że Sąd Najwyższy niejednokrotnie odnosił się w swoim orzecznictwie do podobnych umów.

W orzecznictwie wyrażono pogląd, że w przypadku umów polegających na określeniu zamówienia jako pewnej liczby ubrań, jakie miały być wykonane według dostarczonego przez zamawiającego szablonu, umowa obliguje przyjmującego zamówienie do wytworzenia wielu rzeczy określonego gatunku, które z racji powtarzalności jak i sposobu ich wytworzenia nie prowadzą do powstania dzieła (dzieł) w rozumieniu art. 627 k.c. Samo zachowanie standardów produkcji (odwzorowanie szkicu, jego zwielokrotnienie) akcentuje rolę czynności, a nie jej rezultat (wyroki Sądu Najwyższego: z 26 stycznia 2017 r., II UK 639/15, LEX nr 2254794; z 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6). Zdaniem Sądu Najwyższego, prace polegające na szyciu wyrobów liturgicznych albo odzieży roboczej nie prowadzą do powstania obiektywnie istniejącego dzieła, gdyż są nastawione na staranne wykonywanie czynności, a nie uzyskanie określonego rezultatu.

Także w sprawie, w której przedmiotem było szycie toreb materiałowych z powierzonych pracownikom materiałów na podstawie otrzymanego wzoru, Sąd Najwyższy przyjął, że wytworzenie według przekazanego szablonu i z dostarczonych przez zlecającego materiałów umówionej ilości rzeczy określonego gatunku to czynności, które z racji swej powtarzalności i sposobu ich realizacji, nie

prowadzą do powstania dzieła (dzieł) (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 listopada 2021 r., I USKP 59/21, niepublikowany).

Podobnie w innym orzeczeniu stwierdzono, że powtarzające się świadczenie prostych lub nieskomplikowanych czynności konfekcjonowania (składania) zestawów promocyjnych artykułów chemii gospodarczej za wynagrodzeniem 0,30 zł za pojedynczy zestaw nie stanowiło odrębnego ani autonomicznego wykonania tego typu "dzieł", które nie kreowały umowy rezultatu, lecz stanowiły nieakceptowany sposób ucieczki od obowiązku składkowego dotyczącego umów starannego działania (wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2017 r., II UK 170/16, LEX nr 2310113).

Został też wyrażony pogląd, zgodnie z którym nie można uznać za dzieło czegoś, co nie odróżnia się w żaden sposób od innych występujących na danym rynku rezultatów pracy - materialnych bądź niematerialnych, gdyż wówczas zatraciłby się indywidualny charakter dzieła. Wprawdzie dzieło nie musi być czymś nowatorskim i niewystępującym jeszcze na rynku, powinno jednak posiadać charakterystyczne, wynikające z umowy cechy, umożliwiające zbadanie, czy zostało wykonane prawidłowo i zgodnie z indywidualnymi wymaganiami bądź upodobaniami zamawiającego (wyroki Sądu Najwyższego: z 14 listopada 2013 r., II UK 115/13, LEX nr 1396411; z 17 grudnia 2019 r., III UK 393/18, OSNP 2021 nr 1, poz. 6).

Z przytoczonych wyroków wynika linia orzecznicza, zgodnie z którą, gdy przedmiotem umowy jest wykonanie umówionej liczby rzeczy określonego gatunku według przekazanego przez zamawiającego szablonu (wzornika) z dostarczonych przez niego materiałów oraz bez indywidualizowanych parametrów poszczególnych egzemplarzy będących efektem pracy ludzkiej, nie można mówić o dziele w rozumieniu art. 627 k.c., lecz o świadczeniu usług w rozumieniu art. 750 k.c.

Skoro zatem przedmiotowa kwestia została jednoznacznie wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a ustalenia Sąd Apelacyjny, który przyjął, że w wyniku realizacji ocenianych umów nie doszło do powstania konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu (dzieła), który ze względu na twórczy i indywidualny charakter wyróżniałby się na rynku pracy wśród innych tego samego

rodzaju prac, potwierdzają wypracowaną linię orzecniczą, nie zachodzą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej w oparciu o przesłankę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Należy także podkreślić, że z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że rozbieżność w orzecnictwie sądów należy wykazać przez przytoczenie konkretnych rozbieżnych orzeczeń sądowych wydawanych w zbliżonych lub identycznych stanach faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Powołanie się na rozbieżności w orzecnictwie wymaga przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecnictwa Sądu Najwyższego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2018 r., III UK 123/17, LEX nr 2496319).

Nieporozumieniem jest natomiast powoływanie się na sprzeczność orzeczeń sądów pierwszej i drugiej instancji wydanych w sprawie objętej zaskarżeniem kasacyjnym. (zob. T. Wiśniewski [w:] D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembruski, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom. II. Artykuły 367-505³⁹, Warszawa 2021, art. 398⁹), co w niniejszej sprawie skarżący czyni.

Z przytoczonych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c.

[ał]

[SOP]

